

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра теорії та філософії права**

Затверджено

на засіданні кафедри теорії та
філософії права
юридичного факультету
Львівського національного
університету
імені Івана Франка
(протокол № 2 від 12 вересня 2022
року)

Завідувач кафедри

проф. Косович В.М.

**Силабус з навчальної дисципліни
«Права людини та їх захист в Україні»,
що викладається в межах ОПП «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності № 081 Право**

**Силабус курсу «Права людини та їх захист в Україні»
2022–2023 навчального року (3-й семестр)**

Назва курсу	Права людини та їх захист в Україні
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра основ права України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 0304 «Право», напрям підготовки: «Право» (081), освітній ступінь: «Бакалавр права»
Викладачі курсу	Гончаров В. В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри основ права України.
Контактна інформація викладачів	volodymyr.honcharov@lnu.edu.ua тел. (032) 239-41-24
Консультації по курсу відбуваються	щопонеділка, 11.30-13.30 год. (вул. Січових Стрільців, 14, ауд. 417) Також можливі он-лайн консультації: volodymyr.honcharov@lnu.edu.ua
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Навчальна дисципліна «Права людини та їх захист в Україні» має на меті сформувати загальне уявлення про поняття і способи захисту прав людини. Слухачам курсу пропонується короткий нарис з історії становлення прав людини, сучасне розуміння прав людини на підставі міжнародних договорів, рішень міжнародних судів та комітетів ООН. Викладається зміст та обсяг окремих громадянських, політичних, економічних, соціальних та культурних прав людини, а також вимоги до їх обмеження за національним та міжнародним правом.
Коротка анотація курсу	«Права людини та їх захист в Україні» є вибірковою дисципліною за напрямом підготовки «Право» (081) для освітньої програми «Бакалавр права», першого (бакалаврського) рівня освіти, яка викладається в 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською кредитно-трансферною системою (ECTS)).
Мета та цілі курсу	Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та вироблення навичок у сфері захисту прав людини. Завдання навчальної дисципліни: Вивчення курсу має на меті формування: загальних компетентностей: <ol style="list-style-type: none"> 1) здатності вирішувати справи, керуючись засадами, які становлять фундамент сучасного міжнародного права прав людини 2) знання та розуміння праволюдності проблематики в професійній діяльності правозастосувача в аспекті, що стосується теми курсу; 3) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями під час вивчення різних тем курсу; 4) здатність застосовувати набуті знання не тільки в правозастосуванні, але також і на інших стадіях правового регулювання, зокрема в законопроектній роботі. спеціальних компетентностей: <ol style="list-style-type: none"> 1) поваги до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, що базується на особистому переконанні щодо важливості їх дотримання під час застосування усіх без винятку норм об'єктивного права та захисту честі і гідності людини, яка постраждала внаслідок правопорушення. Це охоплює також розуміння правової природи честі і гідності людини та їх значення для розвитку правової держави як центральних чинників, що

зумовлюють зорієнтованість держави та її апарату на забезпечення права, й на охорону честі і гідності людини, а також її законних прав та інтересів;

- 2) здатності застосовувати знання правових норм на захист честі і гідності людини. Вміння використовувати дані знання у юридичній практиці є передумовою для правильного вирішення правозастосувачем не лише питання про наявність підстави застосування відповідного виду відповідальності, але також і вибору оптимальної її форми, правильного визначення юридично значущих обставин, що впливають на призначення покарання та відшкодування;
- 3) здатності до консультування з правових питань, зокрема, щодо потенційних правових наслідків, які можуть настати при нехтуванні правилами професійної етики юриста;
- 4) здатності до логічного, аналітичного, критичного і системного аналізу судових рішень на предмет дотримання етичних стандартів судочинства (доктрина політичного питання в діяльності Конституційного Суду України» та ін.

Вивчення курсу забезпечує досягнення таких **результатів навчання:**

- 1) вміння визначати переконливість аргументів під час підготовки юридичних документів, зокрема тих, за посередництва яких обґрунтовується наявність або відсутність захищених ознак, менш сприятливого ставлення та зразку для порівняння;
- 2) вміння оцінювати недоліки і переваги аргументів та контраргументів, аналізуючи відому проблему, що лежить у площині теорії права. Також важливою є здатність прогнозування способів вирішення тієї чи іншої справи, що передбачає застосування положень права, в практиці Верховного Суду, Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини;
- 3) вміння формулювати тему власного прикладного дослідження, скласти та узгодити його план, самостійно оцінювати, збирати та аналізувати матеріали за визначеними джерелами, самостійно відбирати додаткові джерела. Ці вміння дадуть можливість також чітко визначити предмет дослідження та відкинути неактуальні для конкретного дослідження питання;
- 4) вміння вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Це охоплює також вміння знаходити за їхньою допомогою національні та зарубіжні нормативно-правові акти, зразки документів, іншу інформацію та матеріали. Такі вміння дадуть можливість поглибити знання правозастосувача щодо певних питань захисту від дискримінації, ознайомитися з актуальними правовими позиціями Верховного Суду України, Верховного Суду та Конституційного Суду України та правильно вирішити певну кримінально-правову проблему;
- 5) вміння самостійно збирати, належно аналізувати та використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності. Вміння аналізувати достовірність джерел походження інформації під час її вибірки та аналізу;

	<p>б) вміння працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи. Вміння демонструвати здібності до роботи у команді та лідерські здібності, володіти сучасними методами командної роботи;</p> <p>7) здатності логічно, ґрунтовно, системно та послідовно пояснювати природу за зміст, правову природу та значення основних правових правових інститутів та норм права.</p>
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гловюк І. До розробки концепту позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини у кримінальному провадженні (на прикладі статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод), Право України, 2022, № 1, с. 156-189. 2. Гончаров В. Презумпція про права людини та презумпція конституційності нормативних актів / В. Гончаров // Право України. – 2015. – № 2. – С. 175-185; 3. Максимов С. Теорія природного права: концептуальний і доктринальний виміри, Право України, 2021, № 1, с. 43-65 4. Пол Гаудер. Верховенство права в реальному світі / [пер. з англ. Д. Вовка, В. Гончарова, К. Горобця, Ю. Разметаєвої, О. Стороженко, О. Уварової, О. Шуміло ; кер. проекту Д. Лученко ; наук. ред. Д. Вовк]. – Харків : Право, 2018. – 392 с. 5. Рабінович П. На шляху до формування доктрини основоположних прав людини, Право України, 2022, № 1, с. 23-38.
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>За результатами вивчення курсу студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сучасне поняття прав людини; • зв'язок між правами людини та верховенством права; • механізми захисту прав людини з використанням регіональних та міжнародних режимів; • окремі громадянські, політичні, економічні, соціальні й культурні права; • допустимі обмеження прав людини за національним та міжнародним правом. <p>бути здатними:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати бази даних ООН та Ради Європи для пошуку офіційних правових позицій стосовно тлумачення та застосування положень про права людини; • доводити порушення прав людини; • встановлювати черговість використання засобів захисту прав людини; • відрізняти права людини від суміжних суб'єктивних прав. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знаходити найефективніші засоби захисту прав людини; • оформлювати звернення до органів та комітетів ООН на захист прав людини; • використовувати юридичну аргументацію для вирішення ціннісних дилем правотворення та правозастосування (пов'язаних, зокрема, з правом на переривання вагітності, евтаназією, позбавленням громадянства, одностатевими цивільними партнерствами тощо);

	<ul style="list-style-type: none"> • давати критичну юридичну оцінку положенням вітчизняного законодавства та правовим позиціям національних і міжнародних судових інстанцій на предмет забезпечення прав людини.
Ключові слова	Права людини, праволюдінні обов'язки, засоби захисту прав людини, регіональні та міжнародні режими захисту прав людини, громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні права людини.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Історія становлення та сучасне розуміння прав людини.</p> <p>Тема 2. Обмеження прав людини та верховенство права.</p> <p>Тема 3. Дискримінація як порушення прав людини.</p> <p>Тема 4. Регіональні та міжнародні режими захисту прав людини.</p> <p>Тема 5. Громадянські права людини.</p> <p>Тема 6. Політичні права людини.</p> <p>Тема 7. Соціальні права людини.</p> <p>Тема 8. Економічні та культурні права людини.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік наприкінці семестру, письмовий
Пререквізити	Для засвоєння положень курсу студенти потребують базових знань з: гуманітарних дисциплін, достатніх для розуміння категоріального апарату; основ теорії права та держави; конституційного права України.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	В процесі навчання використовуються наступні методи: <i>лекція</i> (подається фактичний матеріал, висвітлюються положення джерел права тощо), <i>проблемний метод</i> (полягає у постановці перед студентами проблем практичного характеру та аналізуються запропоновані студентами способи їх вирішення), <i>інформаційно-пояснювальний метод</i> (надається інформація законодавчого, адміністративного, практичного характеру, статистична інформація тощо. Пояснюється значення окремих нормативно-правових приписів та термінології), <i>метод обговорення дискусійних питань</i> (обговорюються проблеми реалізації прав людини, застосування норм чинного законодавства України, техніка підготовки звернень до комітетів ООН, судова практика тощо), <i>метод виконання практичних завдань</i> (на підставі сформульованих ситуативних задач розглядаються практичні аспекти захисту прав людини)
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання текстового редактору Word та доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання успішності виконання вимог курсу проводиться за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка складається з суми середньої оцінки поточної успішності (макс. 50) та оцінки за модульний контроль (макс. 50).</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсів).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними й самостійними. Не допускається використання чужих текстів без посилання на джерело чи авторство. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування незалежно від обсягу запозиченого тексту.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти</p>

	<p>зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених програмою курсу.</p> <p>Література. Література, яку студенти неспроможні знайти самостійно, буде надана виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання й іншої літератури та джерел, які не увійшли до рекомендованих за програмою курсу.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, отримані при поточному оцінюванні, виконанні самостійних робіт, а також бали підсумкового оцінювання. Враховуються індивідуальні відвідування занять та активність під час їх проведення.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Просвітництво і становлення ліберального світського бачення прав людини. 2. Індустріалізація і становлення соціалістичного бачення прав людини. 3. Світові війни та міжнародна інституціоналізація прав людини. 4. Сучасне поняття прав людини, їх види. 5. Поняття верховенства права. Верховенство права та права людини 6. Складові верховенства права. 7. Поняття дискримінації. Захищені ознаки. 8. Пряма дискримінація. Порядок доведення. 9. Непряма дискримінація. Порядок доведення. 10. Право на свободу і презумпція конституційності законів. 11. Поняття міжнародних режимів прав людини. Їхні види. 12. Всесвітній (глобальний) режим прав людини в межах ООН. 13. Рада Безпеки ООН: поняття, склад, повноваження і порядок ухвалення рішень. 14. Захист прав людини в Раді ООН з прав людини. Процедура подання скарг та звернення до спеціальних процедур. 15. Захист прав людини в комітетах ООН. Умови прийнятності звернень і порядок виконання рішень. 16. Регіональні режими захисту прав людини в Європі та світі. 17. Організація безпеки і співробітництва в Європі: цілі, функції, учасники, основні напрямки діяльності. 18. Рада Європи: цілі організації, учасники, структура. 19. Європейський суд з прав людини: склад, юрисдикція, повноваження. 20. Умови прийнятності індивідуальних скарг Європейським судом з прав людини. 21. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини. 22. Поняття громадянських прав та свобод людини. 23. Право на життя. 24. Заборона катування, нелюдського і такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. 25. Свобода вираження поглядів. 26. Свобода пересування. 27. Право на справедливий суд. 28. Право на повагу до особистого і сімейного життя. 29. Право власності. 30. Поняття політичних прав людини. 31. Виборче право. 32. Свобода зборів. 33. Свобода об'єднання.

	<ol style="list-style-type: none">34. Право на участь в публічному управлінні.35. Поняття соціальних прав людини.36. Право на гідний рівень життя.37. Право на справедливі і здорові умови праці.38. Право на створення організацій.39. Поняття економічних прав людини.40. Право на працю.41. Свобода підприємницької діяльності.42. Поняття культурних прав людини.43. Право на освіту.44. Свобода саморозвитку.45. Свобода творчості.
Опитування	Задля отримання відгуку слухачів про можливості вдосконалення змісту вибіркової дисципліни та її викладання наприкінці курсу проводиться анонімне анкетування.